

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično gonjenje
osoba odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriji bivše
Jugoslavije od 1991. godine

Predmet br. IT-06-90-T
Datum: 5. prosinca 2008.
Original: engleski

PRED RASPRAVNIM VIJEĆEM I

U sastavu: sudac Alphons Orie, predsjedavajući
sudac Uldis Ķiniš
sutkinja Elizabeth Gwaunza

Tajnik: g. Hans Holthuis

Odluka od: 5. prosinca 2008.

TUŽITELJ

protiv

**ANTE GOTOVINE
IVANA ČERMAKA
MLADENA MARKAČA**

JAVNO

**ODLUKA PO ZAJEDNIČKOM ZAHTJEVU OBRANE
DA SE TUŽITELJSTVU ZABRANI KORIŠTENJE DOKUMENATA OBRANE**

Tužiteljstvo:
g. Alan Tieger
g. Stefan Waespi

Obrana Ante Gotovine:

g. Luka Mišetić
g. Gregory Kehoe
g. Payam Akhavan

Obrana Ivana Čermaka:

g. Steven Kay, QC
g. Andrew Cayley
gđa Gillian Higgins

Obrana Mladena Markača:

g. Goran Mikuličić
g. Tomislav Kuzmanović

*Prevod***DOSADAŠNJI TIJEK POSTUPKA I PODNESCI**

1. Dana 13. ožujka 2008., Vijeće je zauzelo stav da se dokumenti obrane koji su se trebali koristiti pri unakrsnom ispitivanju svjedoka koji je tada svjedočio imaju objelodaniti tužiteljstvu po zaključenju glavnog ispitivanja tog svjedoka.¹ Ovo rješenje ustanovilo je postupak u ovom predmetu što se tiče tempa kojim će obrana tužiteljstvu objelodanjivati dokumente koje namjerava upotrijebiti pri unakrsnom ispitivanju.²

2. Dana 23. rujna 2008., obrana je uložila zajednički zahtjev kojim traži od Vijeća da zabrani tužiteljstvu korištenje dokumenata koje je dobilo od obrane na temelju obveze obrane da proslijedi tužiteljstvu dokumente koje namjerava koristiti prilikom unakrsnog ispitivanja na kraju glavnog ispitivanja.³ Obrana tvrdi da uslijed takve prakse, kao i nepredvidive naravi procesa unakrsnog ispitivanja, ona često dostavlja tužiteljstvu dokumente kojima se obrana na koncu konca uopće i ne služi.⁴ Nadalje, ona tvrdi da se tužiteljstvo ponekad služi tim dokumentima prilikom svog glavnog ispitivanja i da takva uporaba dokumenata predstavlja kršenje statutarno zajamčenog prava optuženog na zaštitu od samookrivljavanja.⁵ Obrana tvrdi da pravo na zaštitu od samookrivljavanja pretpostavlja da će tužiteljstvo izložiti predmet bez dokaza pribavljenih protivno volji optuženog, te da je sada obrana na osnovi rješenja Vijeća primorana da tužiteljstvu dostavlja dokumente koje namjerava koristiti prilikom unakrsnog ispitivanja.⁶ Prema obrani, jedina svrha takvog rješenja jest da se osigura da se tužiteljstvu ne nanese šteta prilikom unakrsnog ispitivanja.⁷ Obrana traži da se tužiteljstvu zabrani korištenje dokumenata što ih je dostavila obrana u skladu s rješenjem Vijeća od 13. ožujka 2008.⁸ Obrana alternativno traži da Vijeće utvrdi novi postupak objelodanjivanja koji bi otklonio njene bojazni, ili da naloži tužiteljstvu da predloži da se dokumenti dobijeni od obrane

---

¹ T.660.

² Vidi par. 7 dolje.

³ Zajednički zahtjev obrane kojim se traži da Raspravno vijeće izda Nalog kojim bi se spriječila daljnja zloporaba "suviška" dokumenata obrane od strane tužiteljstva, 23. rujna 2008., (dalje u tekstu: Zahtjev).

⁴ Zahtjev, para. 2-3.

⁵ Ibid., para 3-5.

⁶ Ibid., para 6-7.

⁷ Ibid., para 6.

Prevod

pridodaju na listu dokaznih predmeta na osnovi pravila 65ter, namjerava li se ono njima služiti prilikom glavnog ispitivanja.⁹

3. Dana 29. rujna 2008., nakon rasprave održane pred Sudom 26. rujna 2008., te na poziv Vijeća, Gotovinina obrana je podnijela daljnji podnesak uz Zahtjev u kojem tvrdi da se tužiteljstvo protivi dosadašnjoj praksi kojoj se pribjegavalo od početka suđenja.¹⁰ Prema Gotovininoj obrani, ova praksa je značila da će tim obrane koji prvi unakrsno ispituje svjedoka podastrijeti svoje dokumente pri zaključenju glavnog ispitivanja, dok će tim obrane koji drugi po redu unakrsno ispituje svjedoka podastrijeti svoje dokumente po zaključenju prvog unakrsnog ispitivanja.¹¹ Ona tvrdi da će zahtjev da sva tri tima obrane na kraju glavnog ispitivanja podastru dokumente rezultirati time da će se od timova obrane tražiti da podastru više dokumenata negoli što će ih na koncu koristiti prilikom unakrsnog ispitivanja, što će za posljedicu imati to da se tužiteljstvu omogući da se služi većim brojem dokumenata dobijenih na taj način.¹²

4. Dana 7. listopada 2008. tužiteljstvo je uložilo odgovor na Zahtjev u kojem tvrdi da se njegovim korištenjem dokumenata što ih je objelodanila obrana ne krši pravo na zaštitu od samookrivljanja budući da se to pravo primjenjuje samo tamo gdje je optuženi primoran na samookrivljanje putem sile ili prisile.¹³ U ovom slučaju, tvrdi tužiteljstvo, ne postoji takva implikacija budući da se objelodanjivanje vrši dobrovoljno i da se temelji na osjećaju izloženosti obrane "taktičkom pritisku" da participira u suđenju.¹⁴ Tužiteljstvo nadalje tvrdi da je Vijeće glede toga donijelo rješenje 13. ožujka 2008., koje je zatim potvrdilo 26. rujna 2008., čime se nedvosmisleno daje do znanja da objelodanjivanje dokumenata koji će se koristiti pri unakrsnom ispitivanju ima uslijediti po zaključenju glavnog ispitivanja.¹⁵

---

⁸ Ibid., para 9.

⁹ Ibid., para 10-11.

¹⁰ Daljnji Podnesak branjenika Ante Gotovine uz Zajednički zahtjev obrane kojim se od Raspravnog vijeća traži izdavanje Naloga kojim bi se spriječila daljnja zloporaba "suviška" dokumenata obrane od strane tužiteljstva, 29. rujna 2008. (dalje u tekstu: Gotovinini daljnji podnesak), par. 1-4, 6; T. 9733-9734.

¹¹ Gotovinini daljnji podnesak, par. 2.

¹² Ibid., par. 5.

¹³ Odgovor Tužiteljstva na Zajednički zahtjev obrane u vezi sa korištenjem od strane Tužiteljstva dokumenata kojima se obrana služi pri unakrsnom ispitivanju, 7. listopada 2008. (dalje u tekstu: Odgovor), para. 1, 2, 4.

¹⁴ Odgovor, par. 1, 2, 8 i 11.

¹⁵ Ibid., para 14.

Prevod

5. Dana 13. listopada 2008., obrana je zatražila dozvolu da podnese repliku na Odgovor.¹⁶ Dozvola je dana 16. listopada 2008. i neslužbeno priopćena stranama u postupku. Obrana je zatim zatražila da joj se na 24 sata produži rok za podnošenje replike. Ovaj zahtjev je također odobren i neslužbeno priopćen stranama u postupku, dok je Replika podnesena 30. listopada 2008.¹⁷ U Replici obrana tvrdi da je to što je Vijeće izjavilo 13. ožujka 2008. bilo zapravo njegova odluka.¹⁸ Nadalje, obrana ponovno iznosi mnoge od argumenata iz Zahtjeva i tvrdi da je tužiteljstvo propustilo da se očituje po njenoj tvrdnji da se korištenjem dokumenata dobijenim od obrane, sukladno utvrđenom postupku objelodanjivanja, tužiteljstvo ogriješilo o pravilo 65ter Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik).¹⁹

Rasprava

6. U skladu sa utvrđenom praksom Međunarodnog suda obrana se može naći u situaciji kada je prisiljena objelodaniti tužiteljstvu dokumente koje namjerava iskoristiti pri unakrsnom ispitivanju svjedokâ koje poziva tužiteljstvo. Različita raspravna vijeća utvrdila su različite prilike u kojima do takvog objelodanjivanja može doći: nakon što svjedok prisegne, ali prije početka glavnog ispitivanja;²⁰ odmah po završetku glavnog ispitivanja;²¹ najmanje dvadeset i četiri sata prije nego

¹⁶ Zajednički zahtjev obrane kojim se traži dozvola da se podnese replika na Odgovor tužiteljstva na Zajednički zahtjev obrane u vezi sa korištenjem od strane tužiteljstva dokumenata kojima se obrana služi pri unakrsnom ispitivanju, 13. listopada 2008.

¹⁷ Zajednička replika obrane na Odgovor tužiteljstva na Zajednički zahtjev zajedničke obrane u vezi sa korištenjem od strane tužilaštva dokumenata kojima se obrana služi pri unakrsnom ispitivanju, 30. listopada 2008. (dalje u tekstu: Replika).

¹⁸ Replika, par. 4.

¹⁹ Ibid., par. 14.

²⁰ *Tužilac protiv Miutinovića i drugih*, Odluka po Zajedničkom zahtevu odbrane za izmenu naloga o postupku i dokazima, 16. kolovoza 2006. ("Spisak dokumenata koje će neka strana koristiti u unakrsnom ispitivanju određenog svedoka mora se obelodaniti protivnoj strani ili stranama na početku unakrsnog ispitivanja tog svedoka i posle njegovog davanja svečane izjave... istovremeno strana koja vrši ispitivanje mora protivnoj strani putem elektronskog sistema za vođenje suđenja staviti na uvid sve dokumente ili druge materijale koji već nisu u posedu protivne strane ili strana i koji čine deo spiska".) Nalozi druga dva Raspravna vijeća poprilično se vjerno drže formulacija iz predmeta *Milutinović: Tužilac protiv Popovića i drugih*, Nalog za dostavu dokumenata odbrane koji su korišteni prilikom unakrsnog ispitivanja svjedoka tužilaštva, 24. kolovoz 2006. ("spisak dokumenata i drugih materijala koje će odbrana koristiti prilikom unakrsnog ispitivanja svjedoka tužioca mora se objelodaniti tužiocu na početku glavnog ispitivanja tog svjedoka, a poslije davanja svečane izjave tog svjedoka... istovremeno, odbrana mora putem sistema elektronskog vođenja suđenja

Prevod

što se dokument bude koristio na unakrsnom ispitivanju;²² prije početka unakrsnog ispitivanja;²³ postupnim objelodanjivanjem tijekom unakrsnog ispitivanja.²⁴ Kao što je to navelo Vijeće u predmetu *Haradinaj i drugi*, praksa Međunarodnog suda po ovom pitanju se s vremenom promijenila, tako da najskorije donesene odluke pomiču rok za objelodanjivanje materijala za unakrsno ispitivanje do trenutka nakon svjedokove prisega.²⁵

---

objelodaniti tužiocu sve dokumente i druge materijale koji već nisu u posjedu tužioca, a koji čine dio spiska"); i *Tužilac protiv Dragomira Miloševića*, Odluka o rokovima za objelodanjivanje dokumenata koji će se koristiti tokom iskaza svjedoka, 18. siječnja 2007. ("Obrana [će] dostaviti tužiocu, Sekretarijatu i Pretresnom vijeću spisak dokaznih predmeta koje namjerava koristiti u sudnici tokom unakrsnog ispitivanja na početku glavnog ispitivanja dotičnog svjedoka i nakon što je svjedok dao svečanu izjavu ... [i] da tužiocu, Sekretarijatu i Pretresnom vijeću, putem elektronskog sistema za vođenje suđenja, predoči one dokumente ili materijale koji su na popisu dokumenata ili materijala za korištenje tokom unakrsnog ispitivanja, a koji nisu u posjedu tužioca, Sekretarijata ili Pretresnog vijeća".) Isto tako u predmetu *Haradinaj i drugi*, Pretresno vijeće se pozvalo na presedan u predmetu *Milutinović*, vidi Odluka o obavijesti o materijalu za unakrsno ispitivanje, 31. svibanj 2007. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Haradinaj*).

²¹ *Tužilac protiv Prlića i drugih*, Usmena odluka, 8. svibanj 2006., T. 1475 ("ovi dokumenti [koje obrana namjerava iskoristiti tokom unakrsnog ispitivanja] bit će objelodanjeni prije početka unakrsnog ispitivanja, ali isto tako odmah nakon glavnog ispitivanja. To znači da će, ako glavno ispitivanje bude zaključeno u 15:00 sati, već u 15:00 sati i jednu sekundu branitelj objelodaniti dokumente. No, ako glavno ispitivanje bude zaključeno u 19:00 sati, u tom slučaju će odbrana objelodaniti dokumente u 19:00 sati i jednu sekundu. Unakrsno ispitivanje će u tom slučaju započeti narednog dana").

²² *Tužilac protiv Mrkšića i drugih*, Usmena odluka, 6. prosinac 2005, T. 2953 ("od 23. januara nadalje, dokumenti podliježu roku od 24 sata, što vrijedi podjednako za obje strane").

²³ *Tužilac protiv Martića*, Usmena odluka, 20. februar 2006., T. 1578-1579 ("Tužilaštvo je zatražilo da Pretresno veće odluči... da strana koja bude unakrsno ispitivala dostavi suprotnoj strani najkasnije po početku unakrsnog ispitivanja, spisak dokumenata ili dokaznih predmeta koje namerava da koristi tokom unakrsnog ispitivanja svjedoka ... Pretresno veće napominje da je odbrana ... pristala ...imajući u vidu gorenavedeni stav strana u postupku, Veće odobrava zahtev").

²⁴ *Tužitelj protiv Naletilića i Martinovića*, Odluka po zahtjevu optuženoga Naletilića kojim traži izvršenje prethodnog naloga Pretresnog vijeća koji se tiče dokumenata korištenih tokom unakrsnog ispitivanja, 3. svibanj 2002, ("strana koja vodi unakrsno ispitivanje može drugoj strani i Vijeću dati dokazne predmete koje namjerava upotrijebiti tokom unakrsnog ispitivanja u trenutku kad je dokument predočen svjedoku; da se preporuča ranija dostava, jer ona olakšava vođenje postupka; da spisak dokaznih predmeta koji će biti upotrebljeni treba dostaviti unaprijed, da bi se Vijeću i drugoj strani omogućilo da Sudu dostave relevantne dokumente"); *Tužilac protiv Blagojevića i Jokića*, Usmena odluka, 28. travanj 2004., T. 8406-8407 ("prije unakrsnog ispitivanja, strana koja vrši unakrsno ispitivanje trebalo bi da predoči barem spisak dokumenata koje namerava da upotrijebi pri unakrsnom ispitivanju, čime će uveliko da olakša postupak u ovom predmetu"); *Tužilac protiv Halilovića*, Odluka po zahtjevu optužbe za pristup dokumentima koje odbrana koristi prilikom unakrsnog ispitivanja svjedoka optužbe, 9. svibanj 2005. par. 9 ("tokom dokaznog postupka optužbe odbrana nije obavezna da unaprijed (čak ni na početku unakrsnog ispitivanja) dostavlja optužbi dokumente ili spiskove dokumenata koje namjerava koristiti prilikom unakrsnog ispitivanja nekog svjedoka, pošto bi čak i tokom unakrsnog ispitivanja mogla odlučiti da ne koristi sve dokumente koje je prvobitno planirala predočiti dotičnom svjedoku... odbrana stoga ima pravo da optužbi dostavlja samo one dokumente koje će stvarno koristiti u sudnici tokom unakrsnog ispitivanja, i to istovremeno s njihovim predočavanjem svjedoku").

²⁵ Odluka u predmetu *Haradinaj*, par. 8.

Prevod

7. Dana 13. ožujka 2008., strane u postupku obavijestile su Vijeće da nisu završile sa raspravom po pitanju vremena objelodanjivanja dokumenata koji će se koristiti prilikom unakrsnog ispitivanja, kako od jedne tako i od druge strane, te da istu treba okončati.²⁶ Vijeće je zatim utvrdilo da su dokumenti obrane koje se namjeravalo koristiti pri unakrsnom ispitivanju svjedoka koji daje iskaz morali biti objelodanjeni tužiteljstvu po zaključenju glavnog ispitivanja tog svjedoka.²⁷ Vijeće je isto tako potaknulo strane u sporu da nastave sa diskusijom po tom pitanju.²⁸ Sve do podnošenja Zahtjeva, strane u sporu nisu Vijeću podastrle nikakav sporazum niti su zatražile bilo kakvo daljnje rješavanje po tom pitanju. Iz Zahtjeva je razvidno, kao uostalom i iz sudske prakse od 13. ožujka 2008., da je obrana prihvatila rješenje Vijeća od 13. ožujka 2008. kao odluku kojom se utvrđuje postupak kojim će se odrediti tempo kojim će obrana objelodanjivati tužiteljstvu dokumente koje namjerava upotrijebiti prilikom unakrsnog ispitivanja.²⁹ Ovaj postupak utvrđen je rješenjem Vijeća od 13. ožujka 2008. i prema tome ostaje validan za ovaj slučaj.³⁰

8. Jedna od dviju glavnih teza obrane jest ta da takav postupak isto tako podrazumijeva da bi timovi obrane, svaki za sebe, trebali u različito vrijeme obaviti kompletno objelodanjivanje dokumenata koje namjeravaju koristiti pri unakrsnom ispitivanju, ovisno o redosljedu unakrsnog ispitivanja. U rješenju Vijeća od 13. ožujka 2008. to nigdje nije sugerirano, ali je 26. rujna 2008., nakon što je Zahtjev uložen, Vijeće izjavilo da svi timovi obrane moraju završiti objelodanjivanje dokumenata koje namjeravaju koristiti pri unakrsnom ispitivanju po zaključenju glavnog ispitivanja.³¹ Svrha ovog roka je osigurati proceduralnu pravičnost i doprinijeti učinkovitosti ovog suđenja, u kojem se, kao u i svim drugim suđenjima pred Međunarodnim sudom, dokumenti ekstenzivno zavode u spis. Imajući u vidu praksu Međunarodnog suda po ovom, gorenavedenom, pitanju, zadani rok je razuman i Vijeće ne vidi razlog da ga mijenja.

9. Drugi glavni argument iznesen u Zahtjevu je taj da je bi postupak koji je utvrdilo Vijeće 13. ožujka 2008. mogao rezultirati kršenjem prava optuženog da bude zaštićen od samookrivljanja. Opseg ovog prava je ograničen. Prema Statutu, optuženi ne može biti primoran da svjedoči protiv

---

²⁶ T. 660.

²⁷ T. 660, 9733.

²⁸ T. 661.

²⁹ Zahtjev, par. 1, 4, 7, 10.

³⁰ T. 660.

³¹ T. 9733.

Prevod

samog sebe niti da prizna krivnju.³² Nadalje, optuženi nije ni pod kakvom općom obvezom da tužiteljstvu ili Raspravnom vijeću objelodani dokumente koje posjeduje. Međutim, stanovite proceduralne konzekvence mogu uslijediti iz proceduralnog stava što ga je optuženi zauzeo u vlastitu obranu. Naprimjer, nakon što se optuženi odluči dati iskaz u svojstvu svjedoka, on potpada pod obvezu odgovaranja na pitanja, čak i kada odgovori mogu biti samookrivljujući. Isto tako, u slučajevima kada optuženi nudi alibi kao obranu, pravilo 67(B)(i)(a) Pravidnika o postupku i dokazima obavezuje ga da objelodani konkretne informacije na koje se namjerava osloniti pri uspostavi svog alibija.

10. Kao što je to gore navedeno, sudskom praksom Međunarodnog suda utvrđeno je da osporavanje iskaza svjedoka tužiteljstva putem dokumentarnih dokaza u određenom trenutku dovodi do obveze objelodanjivanja tužiteljstvu dokumenata koje obrana namjerava upotrijebiti pri unakrsnom ispitivanju. Branitelj je dužan odvagnuti između prednosti i nedostataka optiranja u prilog uvrštenju nekog konkretnog dokumenta na listu dokumenata koji će se koristiti pri unakrsnom ispitivanju, znajući da će na taj način obrana morati objelodaniti dokumente tužiteljstvu, koje bi ih zatim kasnije moglo koristiti u prilog vlastitoj tezi. Pravo optuženog da se zaštiti od samookrivljavanja ne podrazumijeva mogućnost da se ponovo procjenjuju očekivane prednosti i nedostaci pri korištenju konkretnog dokumenta nakon što je isti dokument bio uvršten na listu dokumenata koji će se koristiti pri unakrsnom ispitivanju i objelodaniti tužiteljstvu. Pravo da se zaštiti od samookrivljavanja dopušta optuženom opredjeljivanje za neki osnovni izbor što se tiče vlastite obrane, a da pritom ne bude prisiljen ili prinuđen na samookrivljavanje. To pravo ne znači da će optuženi biti zaštićen od eventualno negativnog učinka po svoj proceduralni izbor, kao što je odluka o tome koji će se dokument uvrstiti na listu dokumenata koji će se koristiti pri unakrsnom ispitivanju.

11. U slučajevima gdje tužiteljstvo na glavnom ispitivanju koristi dokumente koje mu je prethodno objelodanila obrana u skladu s od Vijeća zadanom procedurom, Vijeće nalazi da nije neophodno da tužiteljstvo traži da takve dokumente pridoda na listu svojih dokaznih predmeta sukladno pravilu 65ter. Primarni cilj uvrštavanja dokumenata na tu listu jest taj da se obrana obavijesti o materijalu kojim će se služiti tužiteljstvo pri izvođenju svojih dokaza kako bi obrana

---

³² Članak 21(4)(g) Statuta.

Prevod

mogla proučiti taj materijal i pripremiti se za unakrsno ispitivanje. Ako je obrana izvor tog dokumenta, taj cilj je i ispunjen.

12. Iz gorenavedenih razloga Vijeće u cijelosti **ODBACUJE** ovaj Zahtjev.

Sastavljeno na engleskom i na francuskom jeziku, pri čemu je engleska verzija mjerodavna.

/potpis na originalu/

sudac Alphons Orié,
predsjedavajući

Dana 5. prosinca 2008.

U Den Haagu,

Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]